

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.408/2016/6.

A tanács tagjai: Dr. Molnár Ambrus a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna előadó bíró,
Magosi Szilvia bíró

Dr.

A felperes:

A felperes képviselője: TM-LINE Felszámoló és Gazdasági Tanácsadó Zártkörűen Működő Részvénytársaság., Csapó Gábor felszámolóbiztos) és Szabó és Társa Ügyvédi Iroda ., ügyintéző:
Dr. Szabó László János ügyvéd)

Az alperes:

Az alperes képviselője: Dr. Láng-Miticzky Balázs jogtanácsos

A per tárgya: jutalék megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes (59. sorszám)

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.650/2015/5-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 34.G.42.394/2012/53.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra az Állam javára fizessen meg 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [1] A fizetési meghagyással indult, ellentmondás folytán perré alakult ügyben 2010. december 20. napján előterjesztett, majd többször módosított keresetében a felperes 75.276.387 forint, ebből 65.791.871 forint után 2012. november 4., 9.484.516 forint után 2013. január 15. napjától a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt összegű késedelmi kamata (rég. Ptk. 301/A. §) megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy 2009. április 6. napján vállalati üzletkötői megbízási szerződést kötött az alperessel, és ennek keretében végzett kizárólagosan az alperes részére biztosításközvetítői tevékenységet. A szerződés 7.1. pontja szerint a megbízási díj (jutalék) havonta a szerződés mellékletét képező jutalékozási útmutatóban meghatározott módon illette meg. Az alperes a jutalékozási útmutatót

2010. április 1. napjával kezdődő hatállyal 04/2010. számú hirdetménnyel módosította. Eszerint a flotta kötelező gépjármű felelősségbiztosítás és a flotta casco biztosítás fenntartási jutaléka a 4. évtől kezdődően a biztosítási díj 6%-a. A felperes szakterülete a speciális nagyvállalati vagyonbiztosítás, mérnöki biztosítás és a nagy járműflották biztosítása volt, és a felperes közvetítette az alperes felé, majd gondozta a tartozó gépjárművek casco és kötelező felelősségbiztosítását. A korábbi években az alperessel egyedi díjban állapodott meg a szerződések folytatólagos üzletkötői jutalékáról. Mivel e körben 2011-2012. évre külön megállapodás nem volt, az alperesnek a jutalékozási útmutató alapján 6%-os fenntartási jutalékot kellett volna fizetnie. A BM szerződések után az alperesnek összesen 1.254.342.900 forint biztosítási díjat fizettek meg 2011. évre és 2012. I-III. negyedévére. Ezen biztosítási díj alapján a felperest 75.260.574 forint jutalék illette meg, az alperes 2011. évben 8.683.769 forintot fizetett meg. 2011. évre és 2012. I-III. negyedévére további 66.576.805 forint, 2012. IV. negyedévére 9.484.516 forint jutalék megfizetésére köteles. A felperes per előtti felszólítására az alperes akként nyilatkozott, hogy fix összegű jutalékban állapodtak meg, bár az erre vonatkozó dokumentum rendelkezésre bocsátásától elzárkózott. A felperes szerint ilyen megállapodást nem kötött. Keresete jogszabályi hivatkozása a régi Ptk. 478. § (1) bekezdése volt, mely szerint a megbízó díj fizetésére köteles, és külön megállapodás hiányában az alperes a hatályos jutalékszabályzat szerint köteles a teljesítésre. A 2012. IV. negyedévére vonatkozó jutalékot másodlagosan kártérítés címén érvényesítette, ami azon alapult, hogy az alperes gazdasági erőfölényével visszaélve elzárta attól, hogy a felmondási idő alatt munkát végezhesen. A felmondás az üzleti tisztesség elveit is sérti.

- [2] Az alperes ellenkérelmére előadta, hogy amikor már nem magánszemélyként, hanem a felperes lépett jogviszonyba az alperessel, 2010. évre volt megállapodás fix összegű jutalékra. 2009. és 2010. évre a felperes nem vitatja a fix összegű jutalék megfizetésére irányuló kérelem előterjesztését. Az ilyen, a jutalékszabályzattól eltérő jutalék fizetésére vonatkozó megállapodás iránt negyedévente kellett volna kérelmet előterjeszteni, azonban 2011. és 2012. évre ilyen kérelmet nem terjesztett elő, és az alperes sem fix összegű jutalékot fizetett. A kockázatviselések kezdete csak attól az időtől számítható, amikor az adott gépjármű a flottába került, és arra a biztosítást megkötötték. Az alperes által csatolt A/2. számú irat tartalmából nem következik, hogy az alapján a felek között a jövőre nézve határozatlan időtartamra jött volna létre megállapodás a díj fix mértékéről, és azt az alperes gyakorlata sem támasztotta alá. Az alperes kimutatása is azt igazolja, hogy nem fix díjat fizetett a felperesnek. A 2012. IV. negyedévére vonatkozó díjjal kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a szerződés a felmondási idő leteltekor, 2013. január 9. napján szűnt meg, és a jutalékozási útmutató szerint (2.1.1.4.) a fenntartási jutalék a szerződés megszűnéséig illeti meg az ügynököt. Nem vitatta, hogy a jutalékozási útmutató alapján az alperes jogosult volt az állománygondozási tevékenység alól mentesíteni, de ez a magatartás nem volt sem tisztességes, sem jogszerű.
- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy noha a felperes 04/2010. számú hirdetménnyel közzétett jutalékozási útmutató alapján százaléokban kifejezett jutaléktételek alapján érvényesít követelést, azt nem vitatta, hogy a BM casco és kötelező felelősségbiztosítási állomány után fix jutalékot kapott. A felperessel egyezően adta elő, hogy ajárműveket érintő szerződésállomány után a felperes a kockázatviselés kezdetétől fix jutalékot kapott. A és az alperes közötti biztosítási szerződés 2004. április 1. napjával kezdődő kockázatviseléssel jött létre, akkor (felperesi ügyvezető) még munkaviszonyban állt az alperesnél. 2004. április 1. napjától a kérdéses szerződésállomány után 500.000-500.000 forint fix jutalék alkalmazását kérte. Az alperes a kérelmet elfogadta, és öt éven keresztül (2009 áprilisáig) fix jutalékot fizetett a casco és kötelező felelősségbiztosítási állomány után. munkaviszonya 2009. április 3. napján megszűnt, és az alperes 2009-ben a felperessel létesített megbízási jogviszonyt. A felperes önálló kereskedelmi ügynöknek minősült. Ennek kezdeti időszakában a felperes kérte a fix jutalék ún. vállalkozói szorzóval történő felemelését 735.000-735.000, összesen 1.470.000 forint/év összegre. Az alperes a kérelmet

elfogadta, és 2009 áprilisától évi 1.470.000 forint fix jutalékot fizetett a casco és kötelező felelősségbiztosítás állományra. A felek egybehangzó akarata tehát az adott szerződésállomány tekintetében a megbízási jogviszony keretében is fix jutalék fizetésére irányult. Állította, hogy a kereset alapjául szolgáló megbízási szerződés (és a hirdetmény) nem azt mondja ki, hogy a felperesnek 2010. április 1. napjától a casco és kötelező felelősségbiztosítás állománya után 6-6% fenntartási jutalék jár, hanem azt, hogy a felperesnek az említett állomány után annyi fenntartási jutalék jár, amennyit a biztosítási szerződése kockázatviselésének kezdőidőpontjában a részére megállapítottak. A felperes a megbízási jogviszony alatt megállapodás szerint kérte és kapta a fix jutalékot. Tagadta, hogy a 04/2010. számú hirdetmény a hatálybalépése előtti kockázatviselési kezdetű biztosítási szerződésekre alkalmazható lenne. Az alperes a flottát egységként kezeli, abból járműveket nem emel ki, és így arra egységesen fizetik a biztosítási díjat, és a jutalék is egységes. Állította, hogy a felperes kérelmét elfogadva érvényes és hatályos megállapodás jött létre a felek között nem csupán a 2009. április 6. és 2010. december 31. napja közötti időszakra, de azt követően is a felperest megillető fix fenntartási jutalék tárgyában. Ennek módosítása csak a felek közös megegyezésével lett volna lehetséges. A 2011. április és 2012. szeptember közötti időszakra a felperesnek a 16.278.663 forintot tartalmazó jutalékjegyzék alapján 3.957.539 forintot a casco, 5.511.165 forintot a felelősségbiztosítás alapján, összesen 9.468.703 forintot jutalékként fizetett meg. 2012. IV. negyedévére a felperes azért nem szerzett jogosultságot a fenntartási jutalékokra, mert szolgáltatás csak ellenszolgáltatásért jár. A felperes 2012. október 12. napjától már nem folytatott állománygondozási, ápolási tevékenységet, az ügyféllel hivatalos üzleti kapcsolatban nem állt. Az erőfölénnyel való visszaélést állító előadásra az eljáró bíróság hatáskörének hiányát állította. Az összegszerűséget és a kamatfizetés kezdőnapját nem tette vitássá arra az esetre, ha a bíróság elfogadná a 6% mértékű jutalékot.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] A Fővárosi Törvényszék 2015. október 21. napján meghozott 34.G.42.394/2012/53. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül az alperesnek 2.000.000 forint perköltséget, felhívásra az államnak 1.500.000 forint kereseti eljárási illetéket.
- [5] Megállapította, hogy 2009. április 6. napján a peres felek között az önálló kereskedelmi ügynökökről szóló 2000. évi CXVII. törvény (Küsz.) szerinti önálló kereskedelmi ügynöki (megbízási) szerződés jött létre biztosításközvetítői tevékenység ellátására. Ismertette a régi Ptk. 474. § (1) és (2) bekezdését. A szerződésben az alperes megbízta a felperest, mint függő biztosításközvetítőt. A megbízás kiterjedt új biztosítási szerződések szerzésére, a megbízott, illetve külön megállapodás esetén más által közvetített biztosítási szerződések gondozására. Arról is rendelkeztek a felek, hogy amennyiben közöttük biztosításközvetítésre irányuló szerződés lenne hatályban, akkor ezt a szerződést és mellékleteit a jelen szerződéssel és mellékleteivel 2009. április 6. napjával módosítják. A megbízási díjat a szerződés 7.1.1. pontja alapján a jutalékozási útmutató határozza meg. A jutalékozási útmutató 2010. április 1. napjával a 04/2010. számú hirdetményben foglaltak szerint módosult. A fenntartási jutalék kulcsának mértékét a 04/2010. számú hirdetmény 2.1.1.5. pontja szerint a régi Ptk. 207. § (1) bekezdése értelmében a biztosítási szerződések kockázatviselésének kezdetén hatályos jutaléktáblázat határozta meg. A 2010. április 1. napjától hatályos jutaléktáblázatnak a nem életbiztosítások jutaléktételei szerint flotta casco és gépjármű felelősségbiztosítás esetén: 6-6%. és tanúvallomása alapján megállapította, hogy a 252E módoszatú casco biztosítás általános feltételeinek 10.a. pontja szerinti kockázatviselés kezdetének időpontja a jutalékkulcs mértékének megállapításánál nem lehet irányadó. Az alperes által A/2. szám alatt csatolt, a felperes törvényes képviselőjétől származó feljegyzésből megállapítható, hogy ő - a casco és a kötelező felelősségbiztosítás befolyó éves díja ismeretében - a korábbi gyakorlat szerinti jutalék vállalkozói szorzóval megnövelt összegét kérte az alperestől. A felperes a jutalék összegéről a

számveteli bizonylatot az alperes felé kibocsátotta, amit az alperes maradéktalanul teljesített. és tanúvallomására alapítva az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felek a felperesnek járó jutalékot egyedi megállapodással határozták meg, melynek kifizetését minden egyes alkalommal a területi igazgatónál kellett kezdeményezni, aki ezt jóváhagyta. Ezt a gyakorlatot követte a felperes is. és tanúvallomása alapján pedig azt állapította meg, hogy a felperes kérelmének hiánya ellenére az alperes 6%-nak megfelelő összegű jutalékot fizetett ki, de ez nem a felek közötti szerződésmódosítás okaként, hanem az alperesi oldalon bekövetkezett rendszerhiba miatt történt. A felek között nem volt kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozat az eddigi fix összegű jutaléktól eltérő %-os mértékű jutalékkulcsra, ezért szerződésmódosítás (régi Ptk. 240. § (1) bekezdés) hiányában a felperes továbbra is fix összegű jutaléokra jogosult. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes nem kérelmezte a jutalék kifizetését, az alperes %-os mértékben folyósított jutalékot, még nem vezet a szerződés módosításához. A felperes nyilatkozata szerint 2011-től igényelte, hogy a jutalékszabályzat és a szerződésekben foglaltak alapján kapja meg a jutalékot, hiszen azt is figyelembe kellett venni, hogy az általa végzett fenntartási tevékenység jóval bonyolultabb volt, és meghaladta a szokásos fenntartási tevékenységet. A felperes e nyilatkozat alapján a fenntartási jutalékkulcs mértékét nem amiatt kérte 6%-ra növelni, mert a hatályos jutalékkulcs 6% volt, hanem az általa végzett fenntartási tevékenység bonyolultsága miatt. Nem merült fel adat arra, hogy a korábbi időszakhoz képest 2011. évtől a flottájának fenntartási tevékenysége megnehezült volna a felperes számára.

- [6] Az elsőfokú bíróság nem tartotta alaposnak a felperes 2012. IV. negyedévére szóló fenntartási jutalék kifizetésére vonatkozó hivatkozását, mert a jutalékozási útmutató 2.1.1.4. pontja alapján nem illeti meg fenntartási jutalék az ügynököket attól az időponttól kezdődően, amikor megszűnik a szerződés gondozására adott megbízás. A régi Ptk. 474. § (2) és 483. § (4) bekezdésére alapozva rámutatott, hogy az alperes nem volt elzárva attól, hogy a 2012. október 9. napján kelt és 2012. október 12. napján hatályosult nyilatkozatával megszüntesse a felperes megbízási jogviszonyát, amely alatt mentesíthette az állománygondozás kötelezettsége alól. A régi Ptk. 201. § (1) bekezdése alapján a szerződéssel kikötött szolgáltatásért ellenszolgáltatás jár. A felperes 2012. október 12. napjától kezdődően állománygondozási kötelezettségének a megbízási szerződés felmondása miatt nem tett eleget, ezért tevékenység hiányában 2012. IV. negyedévére megbízási díjra nem jogosult.
- [7] A régi Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerinti kártérítési felelősség (alperes jogellenes magatartása, bekövetkezett kár összecszerúsége, valamint a kettő közötti ok-okozati összefüggés) elemeinek bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a felperest terhelte. A régi Bit. 49. § (2) bekezdése alapján az alperesnek bejelentési kötelezettsége volt a felügyelet felé. A felperes nem adott elő olyan bizonyítékot, nem terjesztett elő bizonyítási indítványt, mely szerint az alperes megszegte volna a régi Bit. rendelkezései szerint fennálló bejelentési kötelezettségét. Az állománygondozási kötelezettség megszűnése nem jelent a felperes részéről jogellenes magatartást. A bekövetkezett kár összegét illetően a felperes bizonyítékot nem adott elő, az általa 2012. IV. negyedévére számított jutalék összege önmagában nem bizonyítja a bekövetkezett kár összecszerúségét. Megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy a felperes nemcsak kára pontos összecszerúségét és az alperes jogellenes magatartását nem bizonyította, de a kettő közötti okozati összefüggést sem.
- [8] A perköltségről Pp. 67. § (2), 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján határozott.
- [9] A felperes fellebbezése az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a keresete szerinti döntés meghozatalára irányult.
- [10] A Fővárosi Ítéltábla 2016. március 23. napján meghozott 13.Gf.40.650/2015/5-II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg tizenöt nap alatt

az alperesnek 1.000.000 forint másodfokú költséget, külön felhívásra az állam javára 2.500.000 forint fellebbezési illetéket.

- [11] Rögzítette, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felek jogviszonyára a Küsz. rendelkezései voltak irányadóak, és a Küsz. 4. §-ának kógens előírása szerint a kereskedelmi ügynöki szerződés érvényességéhez annak írásba foglalása szükséges. Így a szerződés módosítása is csak írásban lehetséges. Az 1960. évi 11. számú törvényerejű rendelet (Ptké.I.) 38. § (2) bekezdése a jogszabály által rendelt írásbeli alak megvalósulásához elfogadta az aláírást nem tartalmazó okiratokat, pl. táviratot vagy távgépíron küldött üzenetet is.
- [12] A felperes elismerte, hogy maga kérte írásban az alperestől a fix összegű megbízási díj megállapítását és fizetését. Erre vonatkozó nyilatkozatát az alperes képviselője átvette, ezáltal a régi Ptk. 214. § (1) bekezdése szerint hatályosult. Az alperes képviselője a nyilatkozat átvételét aláírásával elismerte, az alperes a díjat a felperes kérelmének megfelelően folyósítani kezdte, majd a per folyamán cégszerű formában külön írásbeli elfogadó nyilatkozatot is tett. A felperes kérelme egyértelműen tartalmazta a teljesíteni kért díj mértékét, ezért annak elfogadásával a felek a szerződésüket a régi Ptk. 218. § (1) bekezdése szerint a Küsz. által megkövetelt alakszerűségnek megfelelően érvényesen módosították.
- [13] A felperes nem tette vitássá, hogy a szerződést a jutalék tekintetében érvényesen módosították, csak arra hivatkozott, hogy a módosítás határozott időre, 2010. év végéig szólt, melyet követően az alperes az alapszerződés szerint alkalmazandó 6% mértékű jutalék fizetésére volt köteles. A felperes kérelmében azonban a fix díj határozott idejű alkalmazására vonatkozó kikötés nem szerepelt. Az elsőfokú bíróság a felek nyilatkozatának a régi Ptk. 207. § (1) bekezdésének megfelelő értelmezése alapján helyesen jutott arra a következtetésre, miszerint a szerződés módosítását követően az alperes fix megbízási díj fizetésére volt köteles. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a keresettel érintett időszakban az alperessel 6% mértékű jutalék fizetésében állapodott meg. A bizonyítatlanság terhét az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a felperes terhére.
- [14] A felperes azt sem vitatta, hogy a 04/2010. számú hirdetménnyel közzétett jutalékozási útmutató az alperessel kötött szerződés részévé vált, keresete éppen a hirdetmény alapján számított jutalék megfizetésére irányult. Az útmutató 2.1.1.4. pontja az adott esetre úgy rendelkezett, hogy az alperesnek nincs jutalékfizetési kötelezettsége. Ez a szerződési kikötés nem ütközött a Küsz. kógens szabályába, és a felperes azt a régi Ptk. 209/A. § (1) bekezdése alapján nem is támadta meg, ami a felmondási időre eső elmaradt jutalékára vonatkozó kártérítési igény eredményes érvényesítését kizárta. A felperes az elsőfokú eljárás során a kártérítési igényét nem arra alapította, hogy az alperes alapos ok nélkül mondta fel a megbízását (rég Ptk. 483. § (3) bekezdés), ezért erre a tényre a fellebbezési eljárásban már nem hivatkozhatott (Pp. 235. § (1) bekezdés).
- [15] A perköltségről tárgyában a Pp. 67. § (2), 78. § (1) bekezdése, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. § (3) bekezdése, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján döntött.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [16] A felperes felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a keresetének megfelelő döntés hozatalát, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljáró bíróság új eljárásra és új döntés hozatalára utasítását kérte. Az alperes a gazdasági erőfölényével visszaélve mondta fel az ügynöki szerződést, de sem a jelen perben érvényesített jutalékot, sem a felperes által kezelt további megközelítőleg 900 biztosítási szerződés után járó jutalékot nem fizette meg, és felszólítás ellenére el sem számolt. A Küsz. 4. §-a kimondja, hogy a kereskedelmi ügynöki szerződés érvényességéhez, annak írásba foglalása szükséges, és e rendelkezéstől a felek nem térhetnek el. A régi Ptk. 218. §-ára

figyelemmel a szerződés lényeges kérdései tekintetében a megbízási szerződés módosítása is csak írásban volt érvényes. A perben elbírálandó jogkérdés, hogy a 2009. április 6. napján megkötött vállalati üzletkötői megbízási szerződésben meghatározott fenntartási jutalék tekintetében történt-e módosítás, és ennek mi a tartalma. Az eljáró bíróságok e jogszabályokat tévesen alkalmazták és tévesen értékelték. 2009-2010. évben az alperes nemfizető magatartása miatt negyedévente megismételve, tehát esetenként az adott negyedévre vonatkozóan fix összeg kifizetését kérte, amit az alperes teljesített, és ennek alapján állapították meg, hogy a határozatlan időre szóló szerződésmódosítás a felek között létrejött a szerződések jutaléka tekintetében. Nem vették figyelembe azt a tényt, hogy a fix kifizetések kérésére azért került sor, mert az alperes nem fizetett a felperesi szolgáltatásokért. Minden negyedévben külön kérvényt kellett benyújtania, és az alperes által a peres eljárásban csatolt okiraton az alperesi képviselő az adott negyedévre vonatkozóan engedélyezte csak a kifizetést. Azt sem értékelték, hogy a kérelmek benyújtása nélkül az alperes nem fizetett fix összegű jutalékot, jöllehet 2001-ben a hatályos megbízási szerződés szerinti jutalék kifizetését kezdte meg. Az a bizonyított tény is figyelmen kívül maradt, hogy azon szerződések esetén, ahol valóban volt határozott összegű jutalékra vonatkozó megállapodás, ott az alperes minden nehézség és külön kérvény benyújtása nélkül negyedévente megfizette a fix jutalékot. Az alperes a saját szabályzatainak előírásait teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, amikor azt állította, hogy 2010-ig negyedévente beadott felperesi kérés alapján jött létre a határozatlan időre szóló jutalékmegállapodás. Téves az a következtetés, miszerint az alperes az elsőfokú bíróság előtt elismerő nyilatkozatot tett, és így visszamenőleg módosult a megbízási szerződés. A másodfokú bíróság tévesen minősítette a felperes szerződési akaratát, ami soha nem irányult arra, hogy az alperes által teremtett nehéz gazdasági körülmények hatására fogadjon el olyan jutalékot, ami az általa nyújtott szolgáltatással nem áll arányban. Ezt kizárólag átmenetileg fogadta el. Így iratellenes az a következtetés, miszerint megtörtént a szerződés határozatlan időre szóló módosítása. Az alperesnek évi 150.000.000 forintot meghaladó nyeresége keletkezett a szerződések kapcsán tényleges üzleti tevékenység nélkül. Az alperes rendszere nem volt alkalmas az általa állítottak szerinti kifizetés teljesítésére. A flottaszerződéseknél az alperes soha nem alkalmazta azokat az előírásokat, amelyeket jelen perben kívánt érvényesíteni. Az alperes az elvégzett munka ellenértékét nem kívánta megfizetni, a bonyolultabb gondozásért az egyszerűbb feladat ellátására meghatározott összeg 1/30 részét kívánta megfizetni. Sérelmezte, hogy az alperes az ügynököt negyedéven át úgy köthette magához, hogy neki egy fillér jutalékot nem fizetett, de azt meggátolta, hogy az ügynök bármely más biztosítónál vagy alkuszcégnél ezalatt az idő alatt szakmai munkát végezhesen, és ezáltal vállalkozását életben tarthassa. Amikor a teljes állomány gondozására szóló megbízást visszavonják, és három hónap felmondási idő letöltéséhez ragaszkodnak, ezzel a függő ügynök vállalkozását minden bevételi forrásától elzárva ellehetetlenítik, mivel a felmondási idő alatt más biztosító társaságnál tevékenységet nem végezhet, ez az erőfölénnyel és a joggal való visszaélésnek minősül. Minthogy a felmondási időszak az év utolsó három hónapjára esett, a „röghöz kötés” a teljes portfólió elvesztését eredményezte. A 2011-2012. évekre vonatkozóan a megbízási szerződés nem módosult, így az alperes jutalék fizetésére a 2009. április 6. napján megkötött szerződésben meghatározottak szerint volt köteles. Ha az alperesi blankettaszerződés szabályozása nem egyértelmű, az alperes által folytatott gyakorlat ad hitelt érdemlő eligazítást, és eszerint az alperes a flották tekintetében 6%-os kulccsal fizette és fizeti a fenntartási jutalékot.

- [17] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. A kereset alaptalan, mert a felek között a gépjárműflotta casco és felelősségbiztosításának jutalékozására fix jutalékos megállapodás jött létre 2009-ben, és ez a külön megállapodás volt hatályban 2011-2012. évben is, és speciális megállapodásként felülírta a jutalékozási útmutató szerinti általános 6%-os fenntartási jutalék mértéket, ezen felül a felperes 2011-2012. évben nemhogy a fix jutalékos megállapodás szerinti 735.000-735.000 forint/év jutaléknak megfelelő összeget, de annál többet,

összesen 9.468.703 forintot kapott a flottaszerződés után. A felek között 2009-ben megállapodás jött létre a fix jutalékösszegre, azonban a felperes 2011-ben meggondolta magát, és kezdeményezte a megállapodás módosítását. Ennek ellenére a határozatlan időre létrejött megállapodást a felek nem módosították, az hatályban volt 2011-2012. évben is. Az alperes a jutalék fix összegét megfizette, sőt azt meghaladóan teljesített, amit a felperes elfogadott. A fix összegű jutalékra vonatkozó megállapodás tekintetében fenntartotta, hogy a felperes az aláírásának hiányára a régi Ptk. 4. § (4) bekezdésére figyelemmel nem hivatkozhat. A szerződéses nyilatkozatot a felperes készítette és nyújtotta be az alpereshez, e nyilatkozat megtételére senki sem kényszerítette, a nyilatkozat szerinti teljesítést másfél évig elfogadta, így nem hivatkozhat arra sem, hogy ő maga a nyilatkozatot nem írta alá. Az alperes a nyilatkozatban foglaltakat ráutaló magatartással elfogadta, minthogy annak megfelelően teljesített. Tévesnek és bizonyíthatatlannak minősítette azt a felperesi állítást, hogy 2009-2010. évben negyedévente kötötték volna a határozott idejű megállapodásokat a fix jutalékra. Arra az esetre, ha a Kúria elfogadná a 2011-2012. évre nézve a százalékos mértékű jutalékkulcs alkalmazhatóságát, utalt arra, hogy az összecszerűség nem állapítható meg, 2012. IV. negyedévére pedig a felperesnek semmiképpen nem jár fenntartási jutalék. Az ugyanis a biztosítási állomány gondozásának, ápolásának, az ügyféllel történő folyamatos kapcsolattartásnak, az üzletkötői aktivitásnak az ellenértéke. Az alperes a felmondási idő alatt nem tartott igényt a felperes tevékenységére, melyre a jutalékozási útmutató 7.1.5. pontja lehetőséget adott. A felperes a felmondás napjától nem végzett olyan tevékenységet, ami a fenntartási jutalékkal ellentételezhető, az el nem végzett tevékenység ellenértékére a felperes nem tarthat igényt.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet jogszabálysértését abban határozta meg, hogy a felperes által igényelt időszakra nem mondott ki fizetési kötelezettséget az alperes terhére mutató díjhátralékokra, jóllehet követelése írásba foglalt szerződésen alapul, és az attól való eltérésre a kötelező írásba foglalás követelménye nem teljesült. A Kúria a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül. A jogerős ítélet felülvizsgálatára a Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében csak jogszabálysértés miatt van mód.
A felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.
- [19] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bek.]. Az e ponthoz fűzött indokolás értelmében a rendkívüli jogorvoslati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása. Az előbbivel szemben az a követelmény érvényesül, hogy a fél a felülvizsgálati kérelmében pontosan jelölje meg azt a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek a megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében pedig a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szabad szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját.
- [20] A Kúria ezen PK véleményre azzal összefüggésben kíván utalni, hogy a felülvizsgálat tárgya a perbeli esetben kizárólag a Kúsz. 4. §-ában és a régi Ptk. 218. §-ában foglalt megsértése lehet, mert a felperes felülvizsgálati kérelmében e jogszabályi rendelkezések megsértésére hivatkozott. A régi Ptk. 218. § (1) bekezdése szerint ha jogszabály vagy megállapodás írásbeli alakot rendel, legalább a szerződés lényeges tartalmát írásba kell foglalni. A Kúsz 4. §-a a kereskedelmi ügynöki szerződés érvényességéhez annak írásba foglalását írta elő, melytől a felek nem térhettek el. A peres

felek a megbízási szerződést 2009. április 6. napján írásba foglaltan kötötték meg. A szerződés maga a megbízási díjat tételesen nem határozta meg, e tárgyban a mellékleteként megjelölt jutalékozási útmutatót hívta fel. A felperes állította, hogy 2010. április 1. napjától módosult jutalékozási útmutató szerint őt a flotta casco és kötelező felelősségbiztosítása után évi 6-6% fenntartási jutalék illette meg. Ezzel szemben az alperes állította, hogy a jutalékozási útmutatótól eltérve a flotta tekintetében a felperessel külön megállapodása volt, és eszerint a keresettel érintett időszakban a felperest elemenként évi 735.000-735.000 forint fenntartási jutalék illette meg. Erre nézve benyújtotta a felperestől származó feljegyzést, amit elfogadott (A/2. számú irat). Minthogy a szerződésre jogszabály írásbeli alakot rendelt, a bíróságoknak abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy ez az A/2. számú irat megfelelt-e az írásba foglaltság követelményének. A másodfokú bíróság e tárgyban helyesen hívta fel a régi Ptké. 38. § (2) bekezdését, miszerint ha jogszabály a szerződés érvényességéhez írásbeli alakot rendel, jogszabály eltérő rendelkezése hiányában írásbeli alakban létrejött szerződésnek kell tekinteni a levélváltás, a táviratváltás, valamint a távgépíron és telefax útján történt üzenetváltás, továbbá a külön törvényben meghatározott maradandó eszközzel tett nyilatkozatváltás - így különösen fokozott biztonságú elektronikus aláírással aláírt okirat - útján létrejött megegyezést. E jogszabályi előírás alapján az A/2. számú irat megfelel az írásba foglalás követelményének a flotta casco és kötelező felelősségbiztosítási szerződéseikhez kapcsolódó jutalék összegét illetően. Ezen - egyébként a felperestől származó - iratban nem szerepel olyan megfogalmazás, miszerint egy konkrét negyedévre (vagyis határozott időre) nézve kérte volna a jutalék adott összegű engedélyezését. Ezzel szemben eddigi gyakorlatról, a BM-mel megkötött szerződések hatályba lépésétől (2004. április 1. napjától) kezdődően elemenként fix összegű jutalékról, ezen fix összeg ugyancsak fix összegű megemeléséről, és kifizetéséről szól. Nem volt tehát jogszabálysértő, hogy a jogerős ítélet a keresetben meghatározott szerződésállomány után kért %-os mértékű jutalékra vonatkozó követelést alaptalannak találta, mert a felek között e tárgyban az írásba foglalási követelménynek megfelelő eltérő, fix összegű jutalékra vonatkozó megállapodás volt.

- [21] Miként az első- és másodfokú eljárásnak is kizárólag a flottára alapozott követelés volt a tárgya, a felülvizsgálati eljárásban nem volt értékelhető az a felperesi előadás, hogy az alperes megközelítően 900 biztosítási szerződés után járó jutalékot nem fizetett meg. Az alperes gazdasági erőfölényével való visszaélés, felmondási időre vonatkozó jutalékfizetési kötelezettség hiánya azért nem képezhette a felülvizsgálat tárgyát, mert e körben a felperes a jogerős ítélet jogszabálysértését nem jelölte meg.

Záró rész

- [22] Mivel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem volt jogszabálysértő, azt a Kúria - a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. Az alperes képviselétével felmerült jogtanácsosi munkadíjról a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 75. § (2), 78. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése szerint határozott. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes az Itv. 74. § (3) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles megfizetni.

Budapest, 2017. szeptember 11.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia s.k. bíró